

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Kardinal solnograški o cerkveni glasbi.

Ni. eminencija kardinal Haller, knez-nadškof solnograški je pri slovesnem zborovanji cecilijinega društva v Solnogradu dne 5. dec. 1897 govoril o cerkveni glasbi, odkritosrčno razkril njene hibe ter v prvi vrsti duhovščino opozoril na njeno dolžnost, v okom priti cerkveno-glasbenim nedostatkom. Kardinal Haller priporoča živo in nujno cecilijino društvo želeč, da se razširi po vsi škofiji. Naj bi padle njegove besede tudi izven njenih mej na rodovitna tla in donesle stoteren sad. Prav zato priobči C. Gl. svojim čitateljem prevažni govor, ki slóve:

„Najprvo imam se najprisrčneje zahvaliti ustanovitelju našega društva in vsem onim, kateri so ves čas do sedanjega predsednika za-nj delovali. Cecilijino društvo je veliko, dà, smelo rečem, prav veliko smeti iz cerkve pomêlo, in mesto njih mnogo dobrega vanjo uvedlo. Ne bodem tega na široko razpravljaj; le omeniti to hočem. Prav dobro se še spominjam iz svojih prejšnjih let, kolikokrat da sem čul v cerkvi pesmi, dijaške kratkočasnice s svetim tekstom. In kolikokrat se je zgodilo, da so si glasbarji postavljali lastne malike, katerim so posvečevali svoje moči. Kakor so pagani namesto Boga častili in molili stvari n. pr. solnce, zvezde, kače i. dr., prav tako se ni redkokrat pripetilo, da so si nececilijanski glasbeniki izmišljevali prav posebna božestva in malike, da so je poveličevali. Tu je bil kak skladatelj, kateri je hotel biti češčen malik, naj se je njegova skladba strinjala z liturgičnimi funkcijami ali ne; kar je vstvaril, moralo se je proizvajati celò o najneprilicnejšem času, moralo se je popevati v cerkvi njemu samemu v preslavljenje. Bil je tudi često kak solo-pevec ali solo-pevka, katera sta se poveličevala kot malika; izbrala sta si sama svoje pesmi in morala je peti, naj se je s službo Božjo ujemalo ali ne; on in ona sta morala svoj glas pokazati le sebi na čast. Med tem ko so se pred altarjem vzdigovali oblaki kadila proti prestolu edinega pravega Boga, poklekovali so muziki pred stvarjenim malikom. Tudi so se nahajali tu pa tam v občini veljavni možje, ki so kar zahtevali: „Jutri, ali

v nedeljo moramo imeti veselo godbo“, in imeli so jo. Občina, katera je zahtevala tako veselo godbo, bila je božestvo, pred katerim se je muziciralo.

Druzega vprašanja pa se hočem le memogredé dotakniti: „Kako pa je prišlo do tega?“ „Kdo je kriv?“ — Mnogokrat se je to zgodilo radi tega, ker so oni, katerim sta Bog in cerkev izročila skrb za liturgijo, to skrb prepuščali takim, katerim ne pripada. Mašniki sami, duhovni pastirji sami se niso nič več brigali za cerkveno glasbo, marveč so vse prepuščali posvetnjakom, kateri so potem ž njo delali, kar se jim je zljubilo. A to ni dobro in prav, dasi tudi je morda dušni pastir malo izveden v glasbi; vsaj to mora vendar vedeti, kakšno glasbo cerkev zahteva, more vedeti, kateri teksti naj se pri cerkvenem petji rabijo, kateri da se dovoljujejo ali vsaj trpé. Ne more in ne smé pa vsega onim prepuščati, katerim ne pripada ta skrb ne od cerkve in ne od Boga.

S tem v zvezi razodenem še drugo misel. Dolžnost dušnih pastirjev je čuti tudi nad tem, da se na cerkvenem koru varuje ona dostojnost, kakoršna se spodobi in se mora varovati v hiši Gospodovi. Kajti oni, kateri sodelujejo pri cerkveni glasbi, stojé, rekel bi, z liturgičnim pravilom še v tesnejši zvezi, kakor drugi verniki v cerkvi, in prav zató naj bi s svojim molčanjem in z vsem obnašanjem kazali, da so prešinjeni od svojega poklica, ki so ga sprejeli. Tudi ta skrb se ne smé drugim ljudem prepuščati in dušni pastir se mora tudi skrbno nanjo ozirati.

Dalje ne smemo pozabiti, da oni, kateri na koru Bogu na čast pojejo in godejo, tega, kar z ustmi izgovarjajo, tudi v dejanji in s svojim življenjem ne zatajujejo. Znan mi je slučaj, ki ga hočem prav ob kratkem omeniti. Nekdaj se mi je pripovedovalo in tožilo, da na cerkvenem koru sodeluje član, kateri baje pohujšljivo živi. Rekel sem, da proč ž njim, proč s takim članom, in dobil sem odgovor: „Saj vsi drugi niso, če tudi ne slabši, gotovo nič boljši.“ Že sem mislil reči: „Rajše nobene glasbe in le tiho mašo, kakor na koru imeti take ljudi, kateri namesto da Boga poveljujejo, nekako sveti kraj zasmejujejo in svetost Onega, katerega bi morali poveljevat.“ Toda potem sem vendar menil, da naj pustim stvar še malo zoreti in potem preudarim, kaj mi treba storiti. Vsekako pa morem reči, da, kjer so se že dalje časa na koru vtihotapili taki glasbeni člani, kateri sicer slavo Božjo z ustmi prepevajo, a v jedno mer s svojim življenjem ljudstvo pohujšujejo in Gospoda žalijo, da so tu marsikaj prezirali oni, katerim je v prvi vrsti skrbeti za čast hiše in službe Božje. Toraj nikar ne pozabite: Prve skrbi tudi v tem oziru dušni pastirji ne smejo iz rok dati in se je otresti; in čimbolj boste Cecilijino društvo podpirali, čim bolj bode ono raslo in uspevalo, tem boljše bode v tem oziru. Kajti cerkvena glasba prihajajoča iz cerkvenega in vernega srca, blaži verna srca in tvarja sveta srca. Potem bodo oni, kateri se bodo privadili pravi cerkveni glasbi, tudi s svojim življenjem izražali to, kar čuti njih srce in to, kar je uči sveta vera. Zato izrečem še enkrat svojo najprisrčnejšo zahvalo ustanovitelju tega društva in vsem, kateri so tako požrtovalno zastavili svoje moči v njegov prospeh; ljuhi Bog pa jim to povrni in sv. Cecilija naj še za naprej pospešuje društvo, da se razprostré čez vso škofijo ter donese bogat sad za čas in večnost.“

O glasu.

(Konec.)

Od starosti in spola človekovega ste zavisni dve vrsti glasov — moški in ženski; poslednjim prištevamo tudi deške in skopljenske. Obe vrsti ločimo zopet v visoke in nizke: žensko v diskant in alt, moško v tenor in bas, med katerimi je neka srednja vrsta in sicer med diskantom in altom je mezzosopran, med tenorjem in basom pa bariton.

Diskant — *canto, cantus*, pesem ali melodija imenovan, ker navadno vodi glavni glas, tudi *soprano*, gornji glas, francosko *dessus* — je dobil svoje ime v srednjem veku, ko so začeli tako peti, da se je ločil glas od glasu ali *discantare*. Ker se je držal spodnji glas „tenorja“ ali *cantus firmus*-a, tedaj je gornji glas „diskantiral“ ali nasproti pel in prav zato se je najvišji pevski glas ali gornji glas sploh imenoval diskant. Sopran obsega tone od enočrtanega *c* do dvočrtanega *a*; mezzosopran ne seže tako visoko, vendar pa nekoliko tonov še pod *c*.

Alt, *alto, altus*, in *contralto*, francosko *hautecontre*, — *alta vox, cantus altus*, prav za prav visoki glas, namreč nasproti tenorju, ki je bil prej glavni glas — je nižji ženski ali deški glas, ima tudi dve postopnosti: visoki in nizki alt ter seže od *f* do *f̃* ali *g̃*. Visoki alt se strinja skoro z mezzosopranom. Ta glas je gledé izraza take posebnosti, da ga ne more noben drugi nadomestiti. Njegov zvok je resnoben, strpljiv, prirčen; s svojo mehko obilnostjo zvoka in moči izraža alt najlepše pobožno povzdigo in udanost.

Tenor — *tenore*, francosko *taille* — je nežnejši izmed glasov, pripadajočih moškim letom, je visoki moški glas, ki sega do malega *d* do enočrtanega *f* ali *g*. Tenor je jako ugoden glas; vsa mehka lepota moškega značaja se v njem izraža. Dobri tenor-glasi so redki in tudi dolgo časa ne strpé, zato zahtevajo tudi posebne gojitve in prizanesljive skrbi. Ime „tenor“ (iz latinskega *teneo*, držim, zdržim) izhaja iz srednjega veka; „tenor“ pravi Gvidon Areški, „est mora ultimae vocis“, je vzdrževanje poslednjega tona ob konci kake melodije. I. Cottonius zaznamova s to besedo ono noto, katero v psalmovskih tonih dominantno imenujemo; pozneje so tako imenovali stalno cerkveno melodijo, okoli katere so se vili drugi spremljajoči glasovi (v órganu in kontrapunktu) — *cantus firmus*. Ker so jo pa proizvajali moški glasovi in je bila ona večji del v sredo postavljena, zato so prenesli ime „tenor“ tudi na visoki moški glas.

Bas, *basso, bassus*, nizki moški glas je po svojem resnobnem, dostojnem, oblastnem in slovesnem značaji v čveteroglasnem stavku vedno temeljni ali spodnji glas. Bas sega od *F* velike oktave do *d* ali *e* enočrtane oktave ter ima tudi dve postopnosti: visoki in nizki bas; prvi se imenuje bariton. Med tem ko ženski glasovi svoj zvočni znak ohranijo, se deški glasovi s 16. ali 17. letom spreminjajo (mutacija) ter se prevržejo za eno oktavo nižje, v tenor ali bas t. j. „mutirajo.“ Najzvočnejši glas postane hripav, visoki toni se popolnem poizgubé in polagoma nizki prihajajo, ki pa niso močni in zanesljivi; k večjemu čez dve leti zvené novi po mutaciji nastali toni, ki so zopet

gotovi in krepki in gledé visočine in nižine večji del primerni prejšnji leži. Nekateri pevski učitelji zahtevajo tudi med mutiranjem nekoliko pevskih vaj; drugi pa pravijo, da se v tej dobi sploh ne smé nič peti; gotovo je, da, če se tudi poje, se mora to goditi z največjo opreznostjo.

Navadni obseg glasu je 15 tonov ali dve oktavi; vendar pa si ti toni gledé zvoka in izvajanja niso enaki. So srednji (nekako 8 tonov), kateri lahkotno prihajajo t. j. se lahko pojó ter gladko in čisto zvené. Zgoraj pristopijo visoki toni, kateri že več moči in sape zahtevajo; so ostri in brneči. Navzdol pa so nizki toni, kateri so široki in brez zvenka. Pri moških se nahaja semtertje tudi ta znameniti pojav, da dosežejo še nad imenovanimi visokimi toni nekoliko stopinj, katere se imenujejo falset- ali prevrženi toni. Ko se pri drugih tonih, pri tako imenovanem prsnem glasu vezi glasilke popolnem tresejo, godí se to pri falset-tonih le deloma. In zato so ti poslednji prsnim tonom glede moči in zvočnega znaka prav malo podobni; brez likanja glasé se cmeravo in babje in le z marljivim likanjem je mogoče, je zenačiti z drugimi toni. Imenovane stopinje tonov z njihovo čisto različno barvenostjo pri eni in isti osebi zvali so tudi „register“ (baš nepriičen, od orgel povzet izraz), in zato se govori tudi o prsnem, srednjem in falset-registru. — Gledé izobraževanja, spopolnitve in gojitve glasu naj zadostujejo naslednje opombe:

I. Pri izobraževanju glasu treba se ozirati: 1.) na pravilno lego in porabo glasil in na dober nastavek tona; pevec skušaj jezik in jabolko v ti legi ohraniti, ki je imata v počitku, imej v svoji oblasti tudi zračni tok, ki ga ne smeš pri vseh tonih enako rabiti, a siloma nikdar. Napake zoper pravilno lego jezika, jabolka i. dr. prouzročujejo tako imenovani vratni, želodčni in nosni ton, ki niso nič vredni. — 2.) na pravilno stanje trupla, ki ga od pévca zahteva že dostojnost sama, timbolj pa še blagor glasu in učinek petja. Truplo naj stoji prosto in po konci, naj se ne sklanja naprej, pa tudi ne neokretno nazaj; velika napaka je, ako nogi raztezaš, marveč trdno stoj na obeh nogah. Rami se morajo toliko nazaj umakniti, da prsi brez natega naprej stopijo; proste naj bodo tudi lehti. — 3.) na zvočno oblaženje glasu, na lepi zliv registra v register, na čisto in gotovo intonacijo, na gibčnost glasu in varčevanje pri sopenji. Vse to se more zgoditi le po mnogih, skrbnih vajah, vokalizovanjem, solfeggiami i. dr. Poseben ozir zahteva naraščanje in odjenjanje glasu (crescendo in decrescendo) ter portamento.

II. Glede skrbi za glas pomni pevec 1.) pri petji to-le: Vsako glasilo pridobi z zmerno in redno tvornostjo, oslabí pa vsled nereda in prevelikega truda. Tone, katere izvajaš le s trudom, poj prav redko; drugih pa nikdar z nenavadnim napenjanjem, kajti kričanje pokvari vsak glas. Tudi ne poj nikdar, kadar si razgret ali utrujen, nikdar ne takoj po jedi, ne v vročih ali premrzlih prostorih. Kadar so glasila oslajljena ali bolna (katár, hripavost, kašelj i. dr.), takrat sploh ne poj, kakor tudi ne ob času mutácie; nadušljivi se imajo še posebno varovati. — 2.) Kadar ne poješ: Bodi vedno zmeren v jedi in pijači; zlasti je škodljivo piti po ali med bolj utrudljivim petjem, kakor sploh v razvnetji. Mastnih jedi, oljnatih stvari, vseh močnih in upijanjivih pijač, dražljivih začimb — se vzdržuj. Tobak piti utegne včasih glásu

koristiti; veliko ga njuhati, vzame glásu zvenk in donenje. Pévec oblači se enakomerno gorko, a ne mehkužno; varuj se preveč razgreti, pa tudi prehladiti, zlasti na glasilih. Prepih, suhi vzhodnik in mrzli sever vselej škodljivo vplivajo na glas. Obleka bodi ohlapna, naj ne tišči in zlasti vratu ne. Pihala pústi pevec pri miru, ker po nepotrebnem prsi nategujejo in glásu obilo móči vzamejo. Še nekaj, za kar se pevci in sploh ljudje premalo brigajo: Skrbi, da ohraniš zobé! — Vlažni, zaduhli, megleni, prašni, zelo vroči in zelo mrzli zrak oslabi prsi in jabolko.

S tem je povedano najpotrebnejše o človeškem glasu in o skrbi zanj. Ako hočeš, dragi pevec in bralec kaj več o ti stvari izvedeti, najdeš jo lahko v večjih pevskih šolah, n. pr. v A. B. Marx-a „Die Kunst des Gesanges“, Schmid „Grosse Gesangschule“, ali Baumann „Ausbildung der Kehle zum Instrumente“.

D o p i s i.

Ljubljana. — Mnogokrat je slišati pritožbo, da je dandanes težko dobiti stalnih pevcev za cerkveni kor, zlasti težko še po mestih. Pač imamo mnogo pevskih društev, katera se pečajo s posvetnim petjem, in pri takih društvih ljudje kaj radi sodelujejo ne le brezplačno, ampak še sami plačujejo za to večje ali manjše zneske. Vse drugače je s cerkvenim petjem. Tu pa hoče biti vsak plačan, kajti zaman bi ga iskal, da bi pel samo v večjo čast Božjo. Dà, včasih ne dobiš pevca za cerkev niti proti primerni plačii! Kako vse drugače je v tem oziru pa mnogih krajih na Nemškem in v Švici! Te dni me je obiskal nekdanji moj vrli učenec-vajenec J. L., kateri je pred par leti šel kot rokodelski pomočnik na tuje. Prehodil je precej sveta in marsikaj je izkusil med tujci. Zlasti dolgo se je mudil v Winterthuru na Švicarskem. Tamkaj je sodeloval več kot eno leto tudi na cerkvenem koru. Zanimivo je, kar sem izvedel od njega o tamošnjih pevskih razmerah. Dasi je Winterthur večidel protestantovsko mesto — šteje namreč okoli 15.000 protestantov in le kakih 6000 katoličanov —, vendar imajo v tem mestu v katoliški cerkvi pevski zbor, broječ okoli 50 stalnih pevcev in pevk, kateri redno in z veseljem sodelujejo pri službi Božji. In ti pevci, kateri so ponajveč rokodelskega stanu, ne prejemajo za to nobenega plačila, pač pa morajo še sami plačevati precejšnje prispevke. Ker bi utegnilo to koga zanimati, povzamem nekaj malega iz pravil tega pevskega društva.

Najprvo moram omeniti, da je kaj takega mogoče le na ta način, ker je cerkveni pevski zbor ob enem tudi društvo, naslovljeno: „Katoliško cecilijino društvo v Winterthuru“. Ima pa to društvo aktivne in pasivne ude. Da ne govorimo o pasivnih udih, kateri podpirajo društvo z letnim prispevkom 5 frankov, hočem omeniti nekaj le o aktivnih udih, o pevcih in o pevkah. Kot pristopnino mora vsak aktivni ud vplačati v društveno blagajno 1 fr. 50 cent. in na to vsak mesec po 20 cent. Zavežejo se pa udje, da se bodo natančno ravnali po društvenih pravilih, katera dobi vsakdo tiskana v roke, da bodo redno obiskovali pevske vaje in vselej sodelovali pri službi Božji, da bodo o pravem času prišli v cerkev ter se tamkaj lepo in pobožno vedli. Vsak teden ste redno dve pevski vaji, po potrebi tudi več. Pri vsaki vaji prebere vodja imena, da se prepriča, ali so vsi navzoči. Vsake tri mesece pa poroča o tem društvenemu predsedniku, da zanikarne ude posvari, oziroma izključi. Da se v društvu ohrani red, obravnava poseben paragraf tudi kazni za razne prestopke. Ako n. pr. izostane kdo neopravičeno od kake vaje ali od službe božje, vplača vselej v blagajno 20 cent.; ako pride prepozno, 10 cent.; ako moti kakorkoli red, 20 cent. Opravičuje pa le bolezen, odsotnost, preobilna stanovska opravila in veliko žalovanje; a tudi v tem slučaju je ud le tedaj oproščen kazni, ako ustмено ali pisмено naznaní zadržek vodji vsaj do prve prihodnje vaje.

To so nekatere točke, katere sem povzel iz tiskanih društvenih pravil. Dasi nisem navedel vsega, ker vsa pravila obsegajo 20 paragrafov, vendar že iz tega malega lahko vidimo, kako požrtovalni morajo biti pevci, kateri se dajo vezati od tako strogih pravil! Ne le da ne prejemajo nobenega plačila za svoj trud, temveč še sami imajo precejšnje stroške. In vendar — kakor mi je pripovedoval g. poročevalec — udeležujejo se pevci in pevke vseh vaj in službe Božje z veliko vztrajnostjo in le redkokadaž se zgodi, da mora kdo plačati kazen.

Nadaljnih posledic iz tega nočem izvajati. Hotel sem s tem le našim pevcem postaviti pred oči lep zgled v posnemanje, da bi ne bili požrtovalni le tedaj, ko se gre za kako posvetno veselico, temveč še mnogo bolj požrtovalni tedaj, ko se gre za lepo cerkveno petje in za čast Božjo.

F. F.

Od Save. — Ker vredništvo našega strokovnega lista zmiraj vabi naročnike, dopisovalce in prijatelje omenjenega lista, naj ga po mogočosti podpirajo z dopisovanjem in poročili o stanju cerkvene glasbe, usojam si tedaj tudi podpisani, akoravno sila pozno, a vendar vsaj enkrat malo sporočiti o svojem delovanju kot pevovodja in organist, mlajšim gosp. kolegom v vspodbudo in vnemo za res sveto našo stvar. Enaki dopisi so res koristni, ker vspodbujajo dremajoče k delu, a delujoče potrdijo v njih delovanju. Morda bo kdo izmed čitateljev rekel, čitavši ta-le dopis: No, zdaj se pa spet eden hvali. Ali, gospoda! ta sodba gotovo ni na mestu, ker vem „da lastna hvala, cena mala“; a, da mi kot pevovodje sporočamo, to je naša dolžnost, in drugi izpolnimo s tem še tudi drugo dolžnost, da podpiramo z enakimi poročili duševno naš list, ki mislim itak ni Bog ve kakó dobro preskrbljen z vnetimi sodelovalci.

Čital sem leta 1895. v „Cerkv. Glasb.“ meseca junija prav zanimiv in podučljiv dopis iz Brežic iz peresa takratnega pevovodje in organista na frančiškanski cerkvi v Brežicah, gosp. P. Jeronima Knoblehar, ki poroča o svojem delovanju kot pevovodja, o stanju svojega zbora, sploh o stanju cerkvene glasbe na imenovanej cerkvi. Ker sem pa podpisan po povelju svojih predstojnikov za njim dobil mesto organista na imenovani cerkvi v svojo skrb, usojam si tukaj ob kratkem objaviti, da seme, ki ga je z marsikaterim trdom vsadil v rodovitna tla veleč. g. P. Jeronim, ni usahnilo, ampak se za časa mojega delovanja na omenjenem mestu dokaj lepo razvijalo, koliko mi je pač po mojih skromnih močeh bilo delovati mogoče, ker se „zavezanimi rokami“ se pač mnogo storiti ne da. — Prvič je seveda potrebno, da človek popiše in sporoči o stanju in o kvaliteti pevskega oboja, oziroma pevskega zbora. Največja je težkoča za pevovodje po samostanih, da si pridobje pevskega materijala in si ustanové pevski zbor. Po mestih, kjer se nahajajo šolski zavodi, že še gre, osobito tam, kjer so gimnazije, a tem bolj sitno je tam, kjer enacih zavodov ni.

Mešane glasove reprezentovali so dečki iz ljudske šole; nekaj bilo jih je še iz prejšnjega zbora, ki so bili tudi že prav dobro izvežbani, ter tudi razpolagali čez dober glas. Pridružil sem tem še nekoliko novih, tako da mi je bilo v začetku prvega pol leta naraslo število pevskega oboja do dvajset. Pa že med šolskim letom, potem ob njega koncu in začetku začelo se mi je število teh škrjančkov krčiti, eden izostane, drugi gre k obrtu, tretji na gimnazijo i. t. d.; vendar sem zmiraj še tako srečen bil, da sem čez 10 do 12 dobrih deških glasov razpolagal. Moških glasov imel sem tudi zmiraj dovolj in sicer jako izbornih, včasih do 12 glasov, od katerih lahko rečem, da je polovica tenorjev, polovica basov. Tudi med častito samostansko družino imel sem 1 dober tenor in dva basa. Gospodje čitalniški pevci so kaj radi zahajali ne samo k petju, ampak tudi k pevskim vajam. Osobito si štejem v dolžnost, da se tukaj zahvalim očitno veleč. gosp. župniku Mešičku, ki me je rad podpiral v vsakem oziru in tudi rad sodeloval pri petju. Potem se zahvaljujem tukaj osobito blag. gospodom R. Brovetu, c. kr. davčnemu oficijalu, J. Pečniku, učitelju in pa Fr. Berložniku, mestnemu organistu, ki so bili najzvestejši člani pevskega zbora. Lahko bi še navedel druge gospode imenoma, pa dopis bo itak narasel bolj, nego sem mislil, in ga bi morda na vse zadnje gosp. vrednik še porinil „ad acta.“

Skratka: Srčna jim bodi zahvala!

(Konec prih.)

S Štajerskega. — (S kakšnimi muzikalijami naj se začne poduk v petji?) Tako nekako se sliši večkratno vprašanje od neke strani: S čim naj bi pričel? katerih poučnih knjig in muzikalij naj bi si omislil? — Zato mi dovolite gospod vrednik nekoliko nasvetov v Vašem cenjenem listu, in sicer to-le: Vsakako prvih 14 dni, ali vsaj v prvem tednu ne potrebujete nikakoršne knjižice, če začnete poduk z otroci ali z odrasčenimi in če tudi o glasbi popolnoma nič ne vedo. Saj to je po mojih mislih dobro in pravo, da je učencem glasba še neznana reč. Kajti nekoliko študirani si navadno vse preveč domišljujejo o svojih znanosti. Priskrbite si črno tablo, kakoršne navadno rabijo po šolah. potegnite na nji 5 črt, zapišite na njo c-škalo v notah, note zaznamujte s črkami ter začnite z vajami začeni z g, ga, ga h, gf, gfe, dokler učencem vsa škala od spodaj do zgoraj v ušesih ne obtiči; pokažite jim pa tudi pol-tone in pa kje da se nahajajo. Učitelj pa, ki začne kar s pevanjem cele ške, nima nikakor zdravih nazorov. Kajti treba se je, (posebno pri otrocih) držati načela, katero je zgoraj omenjeno, namreč: od enega glasu srednje lege naj se začne in glase gori ter doli polagoma razvija, kajti zelo važni moment je razširjanje obsega glasov. (Die Erweiterung des Stimmumfangs). Marsikateri bode mogoče mislil: Kaj bom vedno en glas vadi, saj tega že zdavnaj znamo; toda počasi! Dosti časa se potrebuje posebno pri malih, da se navadijo prav sopsti, jezik mirno držati, usta dovelj odpirati, lahko glas začeti in končati i. t. d. Dalje: Koliko časa je zopet potreba, da se navadijo samoglasnike lepo izgovarjati, soglasnike pa urno in oestro izvajati. Potem jim je še treba vcepiti pojme o taktu o prenehljajih (pavzah) i. t. d. Le tako se zamorejo potem pevci polagoma vpeljati v glasbeno vednost.

Zelo krivo pa je, ako se kar v začetku pojo pesmice, ki imajo morda v sebi težke intervale, in razen diatoničnih pogosto še druge slučajne polglase; takšni imajo namesto izobraženih pevcev le same pevške pokveke. Diatonični glasovi se morajo popolnoma vkoreniniti ter pevcem postati takorekoč druga natora; potem se še le sme pred nje stopiti s kromatiko. Res pevski poduk je jako važna stvar, kajti od njega je odvisno zboljšanje glasbenih razmer.

Tukaj pa si ne morem kaj, da ne bi omenil še tega-le: Meseca oktobra pretečenega leta sem igral na neki župniji ne daleč od tukaj, pri kateri sv. maši ste peli 2 gospodični iz Celja, izmed katerih ena (gospdč. K.) tudi na Celjskem koru sodeluje pod vodstvom g. Bervarja, katero je pa tudi on izvežbal. Nekako me je presenetilo, ko sem slišal tako izvežban glas, jako precizno izgovarjanje teksta, pazljivost pri vseh znamenjih dinamike i. t. d. Iz daljšega razgovora sem sploh spoznal, da ima vse lastnosti, katere se morajo zahtevati od izobraženega pevca. Zares, čast g. Bervar-ju!

Seveda na deželi, oziroma bolj po samotnih krajih je to mnogo bolj težavno (nikakor pa ne nemogoče), ker se nahajajo pevci večinoma le navadni delavni ljudje, ki nikakor nimajo časa med tednom hoditi k pevskim vajam. Zato se tudi od njih ne more pričakovati da bi se po cele mesece učili mrtve ške, ker v drugem mesecu bi že vsi zbežali, kajti oni se hočejo v naglem kaj naučiti. Zato je pri takšnih razmerah najbolje to-le, da se jim že koj kmalu od začetka zapišejo n. pr. kakšne mašne respenzorije, z eno ali dvema melodijama, „Deo gratias“. Potem o taktu, in kako da se takt bije, se jim more nekoliko povedati. Potem se vpeljejo v drug tonov način, ter se jim mora razložiti $\sharp$ in $\flat$, kaj da pomenjata in zakaj da se rabita i. t. d. Potem se morajo zbirati le takšne pesmice, da so po ravno navedeni točki primerne zmožnosti pevcev. Cecilijanske pesmi so presvete in prelepe za uho. Ako bodo pa pevci tako dolgo zdržali, da začnejo sami lepoto skladbe spoznavati — potem se tudi za pesem bolj vnemajo in ne odstopijo. Seveda pri vsem tem je pa še potreba Jobove potrpežljivosti in svetniške gorečnosti.

Dovolite mi še, čč. gg. bralci, nekatere besede. Ne zaostajajmo namreč za napredkom! Saj dandanes vsaka umetnost napreduje; in to tudi mora, če hoče ostati na vrhuncu omike. Bomo mar le edino s cerkvenim petjem zaostajali? Pred letom sem čital knjižico, katero je izdalo ameriansko cecilijino društvo v Milwaukee 1879. z naslovom: „Rechtskräftige Verordnungen über den Gesang beim katholischen Kirchendienste“. In če sem si

dobro zapomnil, sem čital nekako tako-le: „Sollte angesichts der strengen positiven Verordnungen der Kirche, der wiederholten Aussprüche der allgemeinen und Provinzial-Concilien einerseits, und wahrhaft kläglichen Zustandes der Kirchenmusik anderseits kein neuer Angriff zum Bessern gemacht werden?! Aber wie! Auf dem ganzen Erdenrunde ist neues, frisches katholisches Leben und Streben erwacht! Die Philosophie ist auf den christlichen Standpunkt zurückgekehrt; die theologischen Wissenschaften sind eminent orthodox; die Kunst der Malerei und die Baukunst sind grossartigst wieder in den Dienst der Kirche getreten, und die Gesangkunst, jene heilige Tochter der Kirche, welche schon der göttliche Erlöser mit seinen Aposteln zu Ehren gezogen, schon damals, als noch keine christlichen Tempel prangten und welche seither die Kirche so zärtlich und mit Vorliebe gepflegt — sie sollte einzig einer besondern Sorgfalt nicht werth sein. Unmöglich! Das wäre unerhört in der Kulturgeschichte der Kirche.“

Poprimimo se torej v djanji in v resnici preustrojenja cerkvene glasbe. Delajmo pa z ljubeznijo in stanovitno, vse k večji časti Božji.

Fr. Filip Oštir.

Razne reči.

— Nj. Veličanstvo cesar je imenoval pomožnega škofa v Sarajevu, milostnega gospoda dr. Antona Jeglič-a, knezoškofom ljubljanskim. Ta vest je razveselila ljubljansko mesto in škofljo. Oseba novoimenovanega knezoškofa nam je porok, da bo de blagodejno delo prevzvišenega svojega prednika nadaljeval na vse strani, — tudi gledé cerkvene glasbe.

— Mil. škof nadškof gnjeznienski in poznanski Florijan razposlal je gg. dekanom dekret z dne 20. okt. 1897, v katerem določuje, da se od 1. julija 1898 ne sme nikdo vsprejeti za župnijskega orglavca, kogar ni nadškofijska komisija po preskušnji za to službo sposobnega spoznala, in s spričevalom potrdila. Kdor že zdaj orglarski posel opravlja, se mu ne bode treba podvreči izpraševanju. Preskušnje se bodo vršile po dvakrat na leto in sicer po pravilih dotične komisije. Tudi bode moral od zgoraj navedenega obroka (1. jul.) dalje vsak duhovni pastir (rector ecclesiae), kadar bode sprejel orglavca, z njim narediti pogodbo ter jo konsistoriju poslati v potrjenje.

— Ecole de chant liturgique et de musique religieuse v Parizu šteje nad 60 gojencev. Škofje vanjo pošiljajo večjidel mlade duhovnike, da se izvežbajo za kapelnike po stolnicah in pevske učitelje po semeniščih. Poleg korala se zlasti še goji Palestinska glasba. Učnina za eno šolsko leto (8 mesecev) znaša 300 frankov.

— V Palestrini, rojstnem mestu „kneza glasbe“ t. j. G. P. da Palestrina, ustanovil je imovit domačin, Dom. Cialdea po imenu, šolo za cerkveno glasbo, katero hoče tudi vzdržati.

— Gosp. A. Grizold, dozda organist v Spodnjem Dravogradu, preselil se je v Ameriko. Želimo mu, da bi s svojim dobrim duhom in z lastno mu marljivostjo dosegel to, česar se nadeja, t. j. mnogo dobrega sadu na polji cerkv. glasbe, o katerem naj bi (prosimo) potem poročal v C. Gl.-u, ki se mu bode po njegovi želji pošiljal.

Današnjemu listu je pridana 2. šte. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.